

profession. 3. The anchor of the CBC TV show and a famous journalist discuss journalism as a profession in the live broadcast.

Для розвитку навичок писемного мовлення студенти мають виконати наступне завдання: Write an opinion essay on the topic “The profession of a journalist — how I see it.” Наприкінці теми Journalism as a Profession студенти представляють навчально-ігровий проект “The profession of a journalist in the modern world”, експертна група оцінює у балах кожен представлений проект за визначеними критеріями. У подальшому відбувається обговорення навчально-ігрових проектів, самооцінка та корекція досягнутих результатів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Створення середовища творчого пошуку у процесі навчально-ігрового проектування забезпечує реалізацію творчого потенціалу майбутніх учителів, пошукову активність, оволодіння формами та методами розвивального та проблемного характеру. Реалізація суб’єкт-суб’єктної взаємодії передбачає взаєморозуміння та взаємоповагу викладача і студентів, трансформацію останніх в активних суб’єктів навчальної діяльності, надання викладачем необхідної підтримки та консультацій. Використання дидактичного потенціалу навчально-педагогічних ігор під час розробки та презентації навчально-ігрових проектів стимулює підвищення мотивації до іншомовної підготовки, самооцінки, сприяє вдосконаленню навичок прийняття конструктивних рішень, розвитку інноваційного, аналітичного мислення.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці теоретичних засад впровадження навчально-ігрового проектування в іншомовну підготовку дорослих.

1. Костенко Н. І. Специфіка іншомовної підготовки студентів ВНЗ економічного профілю / Н. І. Костенко // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна". – 2012. – № 6. – С. 67–70. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2012_6_18.
2. Тинкалюк О. В. Педагогічні умови формування готовності майбутніх економістів до професійного іншомовного спілкування : автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Оксана Володимирівна Тинкалюк . – Тернопіль, 2014. – 20 с.

The article examines innovative means of students' foreign language training, such as educational playing projecting, highlights its methods and forms. The principles of selection of foreign language education are analyzed, according to which a special course “Foreign language training of future experts by means of educational playing projecting” is built. The program of the course presents its goals, objectives, its content and grounds. Advantages of educational playing projecting compared to other technologies are proved. Also examples of exercises of four aspects of foreign language learning are given.

Key words: technique of educational playing projecting, its methods, foreign language training of future specialists.

УДК 004.853 – 057.212 : 33

ББК 65.05

Сергій Терещенко

ЗМІСТ І СТРУКТУРА ІНФОРМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕНЕДЖЕРІВ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

У статті розкривається зміст і структура інформатичної компетентності майбутніх менеджерів у сфері економіки. Проаналізовано різні підходи науковців щодо визначення та назви компетентності, пов’язаної з управлінням інформацією за

допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, структури її компонентів. Обґрунтовано вибір назви означеної компетентності. Встановлено, що інформатична компетентність відноситься до ключових (базових) компетентностей майбутнього менеджера та є основою для здійснення багатьох професійних функцій фахівця.

Ключові слова: компетентність, інформатика, інформатична компетентність, інформаційно-комунікаційні технології, галузеві стандарти.

Постановка проблеми. Епоха інформаційного суспільства, яка наступила в результаті бурхливого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, зумовила світові тенденції модернізації змісту освіти щодо впровадження компетентнісного підходу. Суть цього підходу полягає у формуванні у випускників необхідних для життя та професійної діяльності компетентностей.

Серед великої кількості компетентностей, як зарубіжні, так і вітчизняні науковці виділяють цілий ряд таких, які є ключовими (загальними, універсальними) для забезпечення нормального функціонування людини в соціумі та є базовими для набуття більш специфічних, фахових (спеціальних предметних) компетентностей. До них відноситься і така, яка стосується умінь і навичок знаходити, опрацьовувати та аналізувати інформацію за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Ця компетентність, яку ми назвали інформатичною, є надзвичайно важливою для майбутніх менеджерів у сфері економіки, оскільки у процесі своєї професійної діяльності їм доведеться працювати з великими обсягами економічної та іншого роду інформації, аналізувати її та приймати управлінські рішення, здійснювати комунікації, використовуючи при цьому різні інформаційно-комунікаційні технології та інформаційні системи. У зв'язку з цим досить важливо розкрити зміст та дослідити структуру інформатичної компетентності майбутніх менеджерів економіки.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Питання щодо дослідження змісту та структури компетентностей, пов'язаних з інформаційно-комунікаційними технологіями розкриваються у працях Н.В. Баловсяк, О.М. Гончарової, Є.В. Долинського, В.М. Жукової, С.Г.Литвинової, С.В. Трішиної, Л.Є. Петухової, Є.М. Смірної-Трибульської та ін.

Мета статті – на основі аналізу та систематизації наукових джерел і нормативних документів розкрити зміст поняття “інформатична компетентність майбутніх менеджерів у сфері економіки”, визначити її структуру.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Аналіз сучасних тенденцій в системах освіти розвинених країн свідчить про активне впровадження так званого “компетентнісного підходу” (competence-based education – CBE), який орієнтується на формування у випускників необхідних компетентностей. І це є не простою даниною моди, а відповіддю на зміни, які швидкими темпами відбуваються у світі: глобалізація, демократизація, економічний розвиток, науково-технічний прогрес, створення єдиного інформаційного простору та ін.

Компетентнісний підхід змінює погляд на освітній процес з точки зору результатів навчання. Він спрямовує його на набуття суб'єктами навчання цілого набору компетентностей у вигляді знань, умінь, навичок, ставлень тощо, якими вони повинні оволодіти. Саме тому в сучасних стандартах освіти, зокрема в освітньо-кваліфікаційних характеристиках, у вимогах до результатів навчання відштовхуються не від обов'язкового мінімуму знань, а від переліку і змісту компетентностей.

Практично у всіх розвинених країнах світу за останні десятиріччя відбулась переорієнтація змісту освіти на оволодіння ключовими компетентностями. Серед них США, Канада, Велика Британія, Франція, Бельгія, Нідерланди, Люксембург, Німеччина, Австрія, Польща, Литва, Латвія та інші. Зокрема, переглянуто та внесені зміни до освітніх стандартів та начальних планів, програм щодо досягнення учнями та студентами необхідних компетентностей. Відбуваються спроби узгодження освітніх структур різних країн на основі компетентнісного підходу.

Ці тенденції не минули і нашу державу. Важливим документом щодо підтримки державою запровадження компетентнісного підходу в українській освіті стала “Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року”, схвалена Указом Президента у червні 2013 року. В ній констатується, що “сучасний ринок праці вимагає від випускника не лише глибоких теоретичних знань, а і здатності самостійно застосовувати їх у нестандартних, постійно змінюваних життєвих ситуаціях, переходу від суспільства знань до суспільства життєво компетентних громадян” [18]. У зв'язку з цим, стратегія розвитку національної системи освіти повинна відповідати сучасним інтеграційним та глобалізаційним процесам.

Існує велика кількість варіантів визначення поняття “компетентність”, які дають науковці у своїх працях. Але всіх їх об'єднує те, що вона є набутою характеристикою особи щодо виконання певного виду діяльності та поєднує в собі знання, вміння, навички, досвід, ставлення та мотивацію, які необхідні для її успішного здійснення. Тому наведемо визначення поняття “компетентність” з деяких загальноприйнятих джерел та офіційних документів, які стали результатом узагальнення праць науковців.

Міжнародний департамент стандартів для навчання, досягнення та освіти (International Board of Standards for Training, Performance and Instruction – IBSTPI) визначає *компетентність* як спроможність кваліфіковано здійснювати діяльність, виконувати завдання або роботу у відповідності до визначених стандартів у галузі професії або виду діяльності.

У “Словнику професійної освіти” “*компетентність*” трактується як сукупність знань і умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності, вміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію [15, с. 149].

У новому Законі України “Про вищу освіту” дається таке означення: “компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти” [10]. При цьому термін “вища освіта” визначається як сукупність компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти.

Відомий британський психолог Джон Равен у своїй роботі “Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация” [16] виділив 37 видів компетентностей, які проявляються у всіх сферах життя людини. Для різних видів діяльності виділяються різні види компетентностей. Багато з них незалежні одна від одної, а є такі, які тісно пов'язані між собою.

Зважаючи на таку велику кількість видів компетентностей, вчені та науковці намагаються здійснити їх систематизацію та класифікацію. Для цього

використовуються різні підходи щодо такого поділу. Але майже всі одностайно виділяють *ключові (загальні)* компетентності, володіння якими може забезпечити нормальне функціонування людини у тому середовищі, де вона опинилась і є основою для виконання більш вузьких, специфічних професійних завдань.

Аналіз підсумкових документів різних міжнародних і вітчизняних програм та проектів, які пов'язані з поняттям “ключові компетентності” показує, що до їх складу відносять такі, які стосуються управління інформацією з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Адже в сучасному інформаційному суспільстві вміння опрацьовувати та використовувати інформацію є одним з найбільш необхідних і важливих компонентів життєдіяльності людини як громадянина і як фахівця.

Таблиця 1

Перелік компетентностей, пов'язаних з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, які визначені міжнародними і вітчизняними проектами та програмами

№	Назва програми (проекту)	Рік	Назва компетентності, пов'язаної з інформаційно-комунікаційними технологіями
1.	“Ключові компетенції для Європи”, симпозиум Ради Європи в Берні	1996	Компетенції, пов'язані із виникненням інформаційного суспільства. Володіння технологіями, розуміння їх застосування, сильних та слабких сторін і способів до критичного ставлення по відношенню до інформації, яка розповсюджується масмедійними засобами та рекламою [1, с. 11].
2.	Tuning Educational Structures in Europe	2000	Елементарні комп'ютерні навички; навички управління інформацією [4, с. 67].
3.	Лісабонська стратегія	2001	Компетентність щодо інформаційних та комунікаційних технологій [11, с. 91]
4.	DeSeCo	2002	Здатність інтерактивно використовувати знання та інформацію. Здатність інтерактивно використовувати (нові) технології [2, с. 10].
5.	“Освітня політика та освіта рівний – рівному” за підтримки ПРООН	2004	Компетентності з інформаційних і комунікаційних технологій [11, с. 90]

Необхідно відмітити, що серед дослідників немає одностайної думки щодо чіткої назви цієї компетентності. Серед назв зустрічаємо такі: інформаційна, інформаційно-комунікаційна, інформаційно-технологічна, комп'ютерна, інформаційна та ін. Безперечно, що всіх їх об'єднує те, що передбачається набуття здатності до роботи з інформацією, тобто організація та участь в інформаційних процесах. Крім того сьогодні цей процес немислимий без використання комп'ютерної техніки та засобів комунікації.

Проаналізуємо, як називають та характеризують означену компетентність різні дослідники, та які при цьому використовують аргументи.

Так, Н.В. Баловсяк у своїй роботі визначає означену компетентність інформаційною і дає таке її визначення: “Інформаційна компетентність – це сукупність компетенцій, пов’язаних із роботою з інформацією у всіх її формах і представленнях, які дозволяють ефективно користуватись інформаційними технологіями різних видів як у традиційній друкованій формі, так і комп’ютерними телекомунікаціями, працювати з інформацією в різних її формах і представленнях як у повсякденному житті, так і в професійній діяльності” [3, с. 26]. При цьому у її складі дослідниця виділяє три компоненти: інформаційну, як здатність до роботи з повідомленнями; комп’ютерно-технологічну, як вміння та навички роботи з комп’ютерами та програмним забезпеченням; процесуально-діяльнісну, як здатність застосовувати сучасні технології.

Інша дослідниця С.В. Трішина також називає компетентність інформаційною і вважає її інтегральною якістю особистості, яка є результатом відображення процесів збору, засвоєння, обробки, трансформації та генерування інформації в особливий тип предметно-специфічних знань, які дозволяють прогнозувати, приймати та реалізовувати оптимальні рішення. В її структурі виділяє когнітивний; ціннісно-мотиваційний; техніко-технологічний; комунікативний; рефлексивний компоненти [17].

Розглядаючи інформаційно-комунікаційну компетентність, С.Г. Литвинова розглядає її як здатність орієнтуватися у потоці інформації, уміння працювати з різними видами інформації, знаходити і відбирати потрібний матеріал, класифікувати його, узагальнювати та критично ставитися до нього, на основі здобутих знань вирішувати будь-яку інформаційну проблему, пов’язану з професійною діяльністю [12]. **Ошибка! Источник ссылки не найден.**]

В основі всіх визначень означеної компетентності лежить поняття “інформація”, яке в свою чергу походить від латинського “informatio”, що має такі значення: роз’яснення, виклад фактів, подій, витлумачення, ознайомлення, просвіта, представлення, поняття. Те ж саме походження має і термін “інформатика”, яка за своєю сутністю сьогодні має триєдиний зміст: як міжгалузева наука, як навчальна дисципліна, як сфера людських відносин.

Сам термін “інформатика” виник у Франції та офіційно запроваджено як нове слово Французькою Академією у квітні 1966 році (“Informatique” – злиття слів *інформація* та *автоматика*, що в перекладі означає інформаційна автоматика або автоматизована переробка інформації) для назви галузі науки, яка займається автоматизованою обробкою інформації за допомогою електронних обчислювальних машин. Оскільки інформаційні процеси стали тісно пов’язувати з використанням комп’ютерів, еквівалентним англомовним терміном тоді вживався “*computerscience*” (наука про комп’ютерну техніку).

За визначенням М.І. Жалдака “*Інформатика* – наука, яка вивчає структуру і загальні властивості інформації, а також питання, пов’язані із збиранням, обробкою, зберіганням, пошуком, передаванням і використанням інформації в найрізноманітніших галузях людської діяльності” [8]. Ці питання розглядаються з позицій використання комп’ютерів та інших технічних засобів. Тому інформатика як дисципліна є теоретичною і прикладною (технічною, технологічною), яка вивчає структуру, властивості інформації, методи і засоби, включаючи технічні, для її перетворення, передачі, збереження і використання в різних галузях.

Саме тому у нашій роботі ми використовуємо термін “*інформатична компетентність*”, оскільки вважаємо його найбільш точним для використання під

час дослідження. Таку назву використали науковці, які досліджували формування цієї компетентності для різних спеціальностей: О.М. Гончарова, М.С. Головань (економічні), Є.В. Долинський (перекладач), В.М. Жукова (вчитель математики), Л.Є. Петухова (початкова освіта), Є.М. Смірнова-Трибульська (викладачі природничо-наукових дисциплін) та ін.

Так, у своєму дисертаційному дослідженні О.М. Гончарова в поняття інформатичної компетентності вкладає: “розуміння закономірностей та особливостей проходження інформаційних процесів у професійній діяльності, вміння систематизувати відомості, професійна орієнтація на ринку праці, знаходження оптимальних рішень поставлених задач за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, володіння різноманітними професійними засобами представлення і передачі даних, знання основних типів інформаційних систем і володіння навичками роботи з ними” [6, с. 107]. Дослідниця пропонує такий склад інформатичної компетентності в контексті економічної діяльності:

- мати уявлення про різноманітні види повідомлень, які можна опрацьовувати за допомогою комп’ютера, та способи оперування інформаційними об’єктами в реальному житті;
- мати уявлення про інформаційну картину світу, загальних поняттях інформатики: інформаційний об’єкт, інформаційний процес, інформаційна модель, алгоритм;
- знати методи системного підходу при вивченні інформаційних об’єктів;
- знати основи економіко-математичного моделювання та формалізації інформаційних об’єктів у професійній діяльності;
- знати методи планування та оптимізації прийняття рішень у професійній діяльності;
- мати уяву про інформаційно-пошукову діяльність, знати програмні засоби для передачі, обробки та збереження даних;
- мати уяву про можливості застосування комунікаційних технологій для інформаційної взаємодії;
- знати основні принципи організації програмного забезпечення електронно-обчислювальних машин;
- знати основні принципи функціонування стандартного та мультимедійного апаратного забезпечення;
- мати уяву про культурно-етичні та гігієнічні норми під час роботи за комп’ютером; мати уяву про інформаційну безпеку та правові аспекти, пов’язані з інформаційними ресурсами;
- вміти створювати та обробляти інформаційні об’єкти (текстові, графічні, динамічні таблиці, звукові, анімаційні, відео);
- мати уяву про існування та функціонування гіпермедійних баз даних та знань, експертних систем, систем штучного інтелекту;
- розуміти соціальні передумови та наслідки інформатизації суспільства.

На думку М.С. Головань, інформатична компетентність є “інтегративною” якістю особистості, яка поєднує знання основних методів інформатики та інформаційних технологій, уміння використовувати ці знання для розв’язування прикладних задач, навички використання комп’ютера і засобів зв’язку, здатності представляти інформацію у зрозумілій для всіх формі. Компетентність, як підкреслює цей науковець, проявляється у прагненні, здатності і готовності до

ефективного використання сучасних засобів інформаційних та комп'ютерних технологій у професійній діяльності і повсякденному житті й має таку її структуру:

- визначення інформації;
- збирання і зберігання інформації;
- пошук інформації;
- сприйняття, розуміння, відбір і аналіз інформації;
- опрацювання інформації;
- організація і представлення інформації;
- використання персонального комп'ютера та програмного забезпечення;
- передавання інформації, комунікація;
- алгоритмізація;
- моделювання;
- проектування;
- управління [5].

Близькою до попереднього визначення є позиція Є.В. Долинського та В.П. Юркової, які визначають інформатичну компетентність майбутнього перекладача як професійну якість особистості, яка ґрунтується на знаннях, уміннях, досвіді в галузі інформаційних технологій, та надає змогу ефективно вирішувати професійні педагогічні завдання [7]. Погоджуємось з їх думкою про те, що володіння цією компетентністю дає можливість фахівцю звільнити час для пошуку творчих підходів у своїй діяльності. А це сприяє вдосконаленню та підвищенню ефективності процесу професійної діяльності. У складі інформатичної компетентності науковці визначають три компоненти: технічний, технологічний та комунікаційний.

Досліджуючи формування інформатичної компетентності у майбутніх вчителів математики В.М. Жукова визначає, що це “професійно-особистісна якість, яка ґрунтується на знаннях, уміннях і досвіді в галузі інформатики та математики, і дозволяє ефективно розв'язувати професійні педагогічні завдання за допомогою засобів інформаційних технологій” [9]. При цьому дослідник у її складі так само відмічає три узагальнені компоненти:

- технічний, що передбачає знання особливостей роботи та набуття навичок і досвіду практичної роботи із сучасною комп'ютерною технікою, вміння вибрати технічні засоби навчання для розв'язання конкретних завдань;
- технологічний – знання технологій та досвід роботи з програмним забезпеченням загального призначення та пакетами прикладних математичних програм, використання засобів інформаційних технологій у навчальній та професійній діяльності, вміння поєднувати традиційні та інформаційні технології навчання;
- комунікаційний – володіння знаннями, уміннями і навичками роботи з інформацією із застосуванням комп'ютера та вміння використовувати електронні засоби зв'язку.

У процесі вивчення сутності інформатичної компетентності у майбутніх вчителів початкової школи Л.Є. Петухова вказує на те, що вона передбачає цілісне формування мотивації, знань, діяльності, досвіду та виділяє такі рівні її діагностики:

- ознайомлювальний (студент має уявлення про інформаційні процеси та може розкрити їх загальні закономірності, розуміє основні поняття і принципи у сфері ІКТ);

- базовий (систематизація знань, елементарні навички роботи на комп'ютері та володіння основними прийомами виконання операцій хоча б в одному програмному продукті);
- стандартизований (знання та вміння студента використовувати інформаційно-комунікаційні технології відповідають міжнародним стандартам, таким як ECDL (European Computer Driving Licence) – Європейські комп'ютерні права чи система сертифікації Microsoft);
- репродуктивно-пошуковий (за чітко визначеним завданням або за зразком студент може самостійно виконати завдання щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій у подальшій професійній діяльності);
- продуктивний або творчий (студент самостійно використовує інформаційних технологій у професійній діяльності) [14, с. 193–198].

Таким чином, узагальнення наукових джерел дає нам змогу розглядати інформатичну компетентність майбутнього фахівця як інструмент для успішного виконання своїх професійних обов'язків, забезпечення власної конкурентоспроможності на ринку праці.

Під інформатичною компетентністю менеджерів у сфері економіки розуміємо спроможність здійснювати управлінську діяльність всіх рівнів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Вона базується на теоретичних знаннях про методи і засоби обробки інформації, практичному досвіді використання технічних та програмних засобів, психологічній готовності використовувати існуючі та оволодівати новими технологіями.

На нашу думку, рівень інформатичної компетентності на сучасному етапі є одним із головних показників рівня кваліфікації сучасного менеджера.

Крім того, всі, без виключення, науковці, які займаються питаннями компетентнісного підходу в освіті, включають її до складу ключових (загальних) компетентностей, які дають можливість людині бути успішною в міжособистісних стосунках, в професійній діяльності та інших сферах інформаційного суспільства.

В освітньо-кваліфікаційній характеристиці (ОКХ) з напрямку підготовки “Менеджмент”, яка є складовою галузевого стандарту вищої освіти, встановлені освітні та кваліфікаційні вимоги до випускників вищих навчальних закладів у вигляді системи набутих загальних (інструментальних, міжособистісних, системних) та фахових компетентностей бакалавра з менеджменту. Зокрема, до інструментальних компетентностей відносять “здатність працювати з інформацією, у тому числі в глобальних комп'ютерних мережах”. Вона передбачає

- уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел;
- уміння будувати комунікаційну мережу для обміну інформацією та налагодження зворотного зв'язку, вести кореспонденцію;
- володіти сучасним рівнем інформаційної та комп'ютерної культури, мати практичні навички роботи на сучасній комп'ютерній техніці [13].

Ще одна інструментальна компетентність, яка виділена в цій ОКХ, – “уміння обґрунтовувати управлінські рішення та спроможність забезпечувати їх правомірність”. До її складу входять:

- уміння на основі інформаційного забезпечення та комп'ютерних технологій розробляти достатню кількість альтернативних варіантів рішень;
- здатність використовувати оргтехніку, універсальні та прикладні програмні продукти з автоматизації виконання функціональних задач відповідно до виду діяльності, документально оформляти управлінські рішення.

Для здійснення адміністративної, інформаційно-аналітичної та підприємницької функцій різні фахові компетентності передбачають вміння та навички, які вимагають застосування інформаційно-комунікаційних технологій. Серед них можна виділити такі:

- вміння створювати та аналізувати бази даних щодо впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища організацій, структури ринків та стану конкурентного середовища;
- вміння моделювати бізнес-процеси за допомогою комп'ютерної техніки;
- навички володіння методиками та програмними засобами обробки ділової інформації, вміння взаємодіяти із службами інформаційних технологій;
- навички забезпечення ефективного функціонування корпоративних інформаційних систем;
- вміння використовувати сучасні управлінські технології для обґрунтування управлінських рішень;
- вміння застосовувати методики збору, накопичення та обробки інформації з використанням інформаційних технологій;
- вміння використовувати сучасні інформаційні технології та інформаційні системи;
- вміння аналізувати фінансову та статистичну звітність з використанням комп'ютерних технологій;
- вміння формувати на підприємстві систему маркетингової інформації для збору, систематизації та аналізу первинної та вторинної інформації – бази для прийняття обґрунтованих маркетингових рішень;
- здатність організувати підготовку, презентації та поширення спеціалізованої інформації про продукцію, використовуючи комунікації, у т.ч. PR-технології;
- здатність аналізувати, систематизувати інформацію та вітчизняний і зарубіжний досвід з питань розробки та реалізації нової продукції, використовуючи сучасні технічні засоби та інформаційні технології;

Узагальнивши результати наукових праць вітчизняних та зарубіжних дослідників, враховуючи чинні галузеві стандарти освіти, пропонуємо такі компоненти в структурі інформатичної компетентності майбутнього менеджера у сфері економіки:

- інформаційний – вміння знаходити, аналізувати та генерувати інформацію з різних джерел, досвід участі в інформаційних процесах, вміння будувати інформаційні моделі, володіння основами економіко-математичного моделювання, знання про інформаційну безпеку, правові, моральні та етичні аспекти інформаційних ресурсів;
- технічний – знання та досвід роботи з різними видами комп'ютерної техніки, мультимедійного та комунікаційного обладнання, вміння підбирати та використовувати різні пристрої для роботи з інформацією;
- алгоритмічний – здатність до планування, навички складання алгоритмів та програм для розв'язування задач за допомогою комп'ютера;
- технологічний – знання та досвід роботи з різними видами програмного забезпечення, здатність підбирати та використовувати прикладні програми загального та спеціального призначення для розв'язування конкретних задач, вміння використовувати сучасні управлінські інформаційні системи і технології для аналізу та прийняття рішень.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, однією із ключових компетентностей, якою повинні оволодіти майбутні менеджери у сфері економіки в сучасному інформаційному суспільстві є інформатична компетентність. Вона є інструментом щодо управління інформацією, здійснення комунікацій, використання комп'ютерної техніки та програмного забезпечення, а також базою для здійснення фахових функцій менеджера: адміністративної, інформаційно-аналітичної та підприємницької. Перспективи подальших розвідок у даному напрямку вбачаємо у створенні моделі формування інформатичної компетентності майбутнього менеджера економіки

1. Hutmacher Walo. Key competencies for Europe. Report of the Symposium (Berne, Switzerland, March 27-30, 1996). Secondary Education for Europe Project [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED407717.pdf>.
2. The definition and selection of key competencies. Executive summary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/pisa/35070367.pdf>.
3. Баловсяк Н. В. Інформаційна компетентність фахівця / Н.В. Баловсяк // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2004. – № 5. – С. 21–28.
4. Вступне слово до Проекту ТЬЮНІНГ – гармонізація освітніх структур у Європі. Внесок університетів у Болонський процес [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unideusto.org/tuningeu/documents.html>.
5. Головань М.С. Інформатична компетентність: сутність, структура та становлення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_VM/Holovan_05.pdf.
6. Гончарова О.Н. Теоретико-методические основы личностно-ориентированной системы формирования информатических компетентностей студентов экономических специальностей : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.02 / Гончарова Оксана Николаевна. – Симферополь, 2007. – 471 с.
7. Долинський Є.В. Актуальність дослідження формування інформатичної компетентності майбутніх перекладачів як невід'ємної складової інформатизації суспільства [Електронний ресурс] / Є. В. Долинський, В. П. Юркова. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2013. – Вип. 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2013_2_9.
8. Жалдак М.І. Інформатика : навчальний посібник для пед. ін-тів / М. І. Жалдак, Ю. С. Рамський. – К. : Вища школа, 1991. – 319 с.
9. Жукова В.М. Формування інформатичної компетентності майбутнього вчителя математики в процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Жукова Вікторія Миколаївна ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Луганський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка ; наук. кер. Чернуха Н. М. – Луганськ, 2009. – 241 с.
10. Закон України “Про вищу освіту” від 1 липня 2014 року № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
11. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. Ред. О. В. Овчарук. – К. : “К.І.С.”, 2004. – 112 с.
12. Литвинова С.Г. Інформаційно-комунікаційні компетентності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів / С. Г. Литвинова // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2011. – №5. – С. 6-10. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/komp_2011_5_3
13. Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра. Галузь знань 0306 “Менеджмент і адміністрування”, напрям підготовки 6.030601 “Менеджмент”. ГСВОУ 6.030601-12. – [Чинний від 2012–27–11]. Київ : Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, 2012. – 23 с. – (Галузевий стандарт вищої освіти України).
14. Петухова Л.Є. Становлення поняття “інформатичні компетентності” та рівні їх діагностики у майбутніх вчителів початкової школи / Л.Є. Петухова // Наука і освіта. – 2008. – № 8-9. – С. 193–198.
15. Професійна освіта: Словник [Текст] : навч. посіб. / уклад. С.У. Гончаренко ; ред. Н. Г. Ничкало. – К. : Вища школа, 2000. – 380 с.

16. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация / Дж. Равен; пер. с англ. под. общей редакцией В.И.Белопольского – М.: “Когито-Центр”, 2002 – 396 с.
17. Тришина С.В. Информационная компетентность как педагогическая категория [Электронный ресурс] / С.В. Тришина // Интернет-журнал “Эйдос”. – 2005. – 10 сентября. – Режим доступа: <http://www.eidos.ru/journal/2005/0910-11.htm>.
18. Указ Президента України “Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року” від 25 червня 2013 року №344/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/344/2013/conv#n10>.

The article describes content and structure of informatics competence of future managers in the sphere of economy. Different approaches of scientists were analysed concerning determination and name of competence which is connected with management of information with the help of informatively-communicative technologies, structure of its components. The choice of the mentioned competence name was grounded. It was determined that informatics competence belongs to key (basic) competences of the future manager and is the base for fulfilling of many professional functions of the specialist.

Key words: competence, informatics, informatics competence, informatively-communicative technologies, industry standards.

УДК: 378.14:371.135+37.041

ББК 74.580.44

Наталія Уйсімбаєва

ЧИННИКИ ЦІННІСНОЇ ДЕТЕРМІНАЦІЇ ОСОБИСТІСНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

У статті визначено та обґрунтовано основні чинники ціннісної детермінації особистісного самовдосконалення майбутнього педагога; феномен особистісного самовдосконалення майбутнього педагога розглядається як соціально детермінований процес.

Ключові слова: цінності, система цінностей, ціннісні орієнтації, самовдосконалення, особистісне самовдосконалення, ціннісна детермінація.

Постановка проблеми. Як зазначається у Національній програмі виховання дітей та учнівської молоді в Україні: “Формування системи цінностей і якостей особистості передбачає поєднання інтересів особистості – вільного саморозвитку і збереження індивідуальності; суспільства – саморозвиток особистості має здійснюватися на моральній основі; держави і нації – молоді люди мають зростати національно свідомими громадянами, патріотами, здатними забезпечити країні гідне місце у цивілізованому світі” [9, с. 6]. У цьому контексті потребує осмислення природа особистісного самовдосконалення, визначення її сутності як форми усвідомленого саморозвитку особистості та основних детермінант самовдосконалення особистості.

Вихідні концептуальні положення самовдосконалення освітян закладено в Законах України “Про вищу освіту”, “Про загальну середню освіту” та у Державній програмі “Вчитель”.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти системи ціннісних орієнтацій майбутніх педагогів визначено у дисертаційному дослідженні Ю. Пелиха “Теоретико-методичні засади ціннісно-сислової готовності майбутнього педагога до професійної діяльності”.